

VÅR STILLING.

Begivenhetene i Hellas og Jugoslavia, delvis også i Belgia, har naturligvis gitt nazistene vann på propandamølla. Det ser ut til at hverken kong Georg av Hellas eller kong Peter av Jugoslavia kommer til å vende tilbake til sine land, og Fritt Folk og Aftenposten slutter derav at det vil heller ikke kong Håkon. Og naturligvis er borgerkrigsforhold godt stoff for diktaturtilhengernes agitasjon.

Det meste av dette snakk går, som alt hva nazistene sier, inn ad det ene øret og ut ad det andre, fordi vi aller er immune for nazipropagandaen, men hos enkelte svake sjeler kan noe henge igjen og bidra til å svekke moralen, iallfall skape en viss følelse av ulyst og skade den energi og tro vi alle i så høy grad trenger når vi er blitt fri og skal ta fatt på gjenreisingsarbeidet. Det kan derfor være grunn til å sette enkelte ting på plass.

Det er ganske klart at det er beklagelig, ja tragisk det som nå skjer i Hellas og som skjedde i Belgia for tyskernes motoffensiv ga dem annet å tenke på der. Men erfaringene fra disse land kan ikke på noen måte overføres til Norge. Uroen og striden har sin rot i forhold vi ikke har noe tilsvarende til. Når det gjelder Balkan-landene, er det en meget stor forskjell i politisk og demokratisk modenhet. Folkestyret er aldri blitt grunnfestet i disse land, som også ligger langt tilbake i sosial utvikling (med en enorm klasseforskjell) og på det kulturelle område (med en meget stor prosentandel analfabeter). Og da denne krig brøt ut, hadde både Hellas og Jugoslavia et diktaturstyre, som kongedømmet støttet seg til. I Hellas hadde det dessuten i årtier vært strid om selv statsformen, kongedømme eller republikk, med hyppige kupp, borgerkriger og revolusjoner. I Jugoslavia komplisertes situasjonen ved at diktaturet (og kongedømmet) førte en "st rserbisk" politikk, med den følge at de andre folkeslag nasjonen er sammensatt av f.eks. kroater slovenere o.s.v., følte seg undertrykt og tilslidsatt. Hva Belgia angår, har det også der i vide kretser vært misnøye med kongens holdning under krigen; det har videre vært dårlig kontakt og samarbeid mellom regjeringen Piarlot som har sittet i London og den mere aktive motstandsbevegelse i hjemlandet, og det er misnøye med at regjeringen ikke rydder tilstrækkelig energisk opp blant de stipte i landet, samarbeidfolkene.

Ut fra dette er det uten videre klart at Norge har ulike gunstigere forutsetninger. Vi har grunnfestede demokratiske tradisjoner, og monarkiet har aldri i vår nyere historie vært så populært som nettopp nå. Kongens holdning under krigen og hans politiske takt og klokskap, har gjort ham til et selvskrevet samlingspunkt for alle gode nordmenn, og det er utenkelig at det skulle oppstå tvil eller strid om vår demokratiske statsform. Vi kan være uenige om mange ting - det er bare sunt og riktig i et fritt og folkestyrt land - men vi står samlet om det som er vesentlig i vårt nasjonale liv, og vi er enige om at alle tvistepunkter skal avgjøres med stemmesedlen. Heller ikke har vi nasjonalitetsproblemer, grensekonflikter eller annet av den art som kan komplisere situasjonen, og det har under okkupasjonstiden vært et intimt, tillitsfullt samarbeid mellom våre konstitusjonelle myndigheter ute og ledelsen av hjemmefronten. Det er full klarhet over at regjeringen vil nedlegge sitt verv når krigen er slutt og gi plass for en samlingsregjering, og det er på det rene at det skal holdes valg til nytt storting så snart det i det hele tatt er teknisk mulig. Ingen er heller i tvil om at den norske samfunnsbygning skal gjenreises som et demokrati i ånd og sannhet med absolutt rettssikkerhet og full ytringsfrihet.

Selv om forholdene således ligger meget vel til rette og det ikke er mulig å skjønne hvordan det skulle oppstå en alvorlig splittelse i det norske folk, kan overgangstiden også hos oss lede til å by på mange vansker og

stille store krav til alle befolkningsgrupper. En av de viktigste forutsetninger for uroen i enkelte av de befrie land er nemlig ganske enkelt den nød okkupasjonen og de tyske herjinger under tilbaketrekningen har skapt. Det er vansker med forsyningene, med å få arbeidslivet igang igjen o.s.v., og tilførselene utenfra kommer ikke så raskt som man kunne ønske; de militære transporter må gå foran. Hittil har vi, sammenliknet med f.eks. Hellas og Jugoslavia, sluppet forholdsvis godt fra det, men ingen vet hvilke tilfølgelser tyskerne ennå kan få tid til å sette i verk og hvilke vansker - med tilførsler og annet - vi kan komme opp i under den første overgangstid.

Det gjelder å ha sin oppmerksomhet festet på dette, å troffe de forberedelser som er mulige for å avverge skadevirkningene og hindre at det oppstår kaos i forbindelse med frigjøringen og den første tiden etterpå. Her kan alle, hver på sin måte, være med å yte sitt bidrag, - og det er en plikt for enhver av oss å forberede seg på at når den tid kommer, kan det bli stilt de største krav til oss, til vår offervilje, vår lojalitet, vårt samhold og vår disiplin. Men hvis alle legger godviljen til, er det ingen tvil om at vi skal klare det, i bevissthet om at det er siste kneiken.

BREV FRA STOCKHOLM.

Det er sol over byen, en frossen januarsol som skinner fra en blå vinterhimmel, men midt på dagen tiner det litt i gatenes sandstrøddle isskrope og du kan stanse opp på toppen av en liten bakke og være mot vinden og synes at du faktisk kjenner en anelse av vår. Jo, det blir sikkert tidlig vår i år og all verdens is skal smelte og siden blir det vel sommer - når var det sommer sist?

Slik tenker flyktningen på vei tilbake til sin daglige jobb etter julepausen når han kommer forbi avisboden og leser lepesedlene, ser han med skyndte overskrifter bekreftelser på sin optimisme. Vel er det vinter ennå, men vinteren er til len for vinteroffensiven og nå har russerne satt i gang igjen, hele fronten er i bevegelse. Og Churchill har talt og sagt at tyskernes lille blufffront i vest heller ikke kommer til å forlenge krigen, tvært imot - nå skal det klemmes til fra alle kanter. Så tyskerne kommer ikke til å fryse i den tiden de har igjen, de får det bra varmt og det er en varme vi ikke skal misurne den.

Stemningen er høy blant byens utlendinger, en danske roper tvers over Kungsgatan til en annen danske: "Grøtøle" er me "å'en" og flere Stockholmere ser forbauset på ham som roper: Er det hendt noe? Å nei, det skal mere til enn Warszawas befrielse før de innfødte i Kongliga Huvudstan går ut av sine gode pelsen; men for den saks skyld skal vi ikke tro vondt om dem - det er lenge siden koken i tobakksbutikken sa da hun kom i samtale med en nordmann: "Gillar ni inte Quisling numera, blir han inte återvald?"

Svenskene har for resten hatt sin frontaledebatt å tenke på, det ble sagt mange gode ting og særlig var det jo morsomt med den enstemmige fordommelsen av Paulson. En kjent nordmann uttaler seg til "agens Nyheter" om sine inntrykk fra tinget, her heter det bl.a.:

"-representanter for samtlige partier var enige om at tilfellet Paulson var respektive en bombe, en stygg flekk og en foreteelse som Dante vill ha reservert plass til i den aller nederste avdelingen i sitt helvete (Allan Vogt), og dertil var det meget stimulerende at man også var på det rene med at den Paulsonske virksomhet kunne bety ubehageligheter, ja til og med fangsel for slekt og venner til folk som var reist til Sverige for å redde livet. Men så vidt jeg vet var det ikke en eneste talar som

påpekte at denne svenske embetsmann har deltatt i krigen mellom f.eks. Norge og Tyskland - på tysk side - med et av de farligste og mest effektive våpen i moderne krigshistorie kjenner, spionasje. Og enda er det likesom det som er det sentrale."

Just det ja!

Quislingen.

EVAKUERINGEN AV NORD-NORGE.

Tyskerne har begynt en ny tvangsevakuering i Nord-Norge - denne gang på vestsiden av Lyngfjord. Innbyggerne i Lyngens og Storfjords kommuner er drevet fra sine hjem. Endel har søkt landeveien til Dalsfjord med sine dyr, mens andre har brukt fiskebåter og andre farkoster. Ennå er ikke noen nedbrenning av husene begynt. Bygningene brukes foreløpig til innkvartering av de sterke tyske styrker som er samlet vest for Lyngfjord.

Tyske baktropper synes fremdeles å befinne seg i Hammerfest. De har hittil bl.a. vært sysselsatt med systematisk plyndring. Alle slags metalsaker særlig, men også andre ting er blitt ført vekk pr. båt.

Siden den egentlige evakueringen av Finnmark ble avsluttet har tyskerne gjennomsøkt byer og fjorder med hurtiggående motorbåter og innfanget nordmenn som har holdt seg skjult. De fleste av disse ble behandlet som alminnelige evakuerte, men mange er også blitt arrestert. De fleste befant seg i en meget dårlig forfatning.

I Tromsø er tyske soldater fremdeles innkvartert i de fleste privathus. Nesten alle ledende quislinger har forlatt byen og reist sydover.

NORGESNYTT.

Det skal nå være avgjort at Innenriksdepartementet flytter inn i Stortingsbygningen så snart Reichskommissariatet har fått installert seg i den tyske forsvarssone i Oslos vestkant. Reichskommissariatet skal vesentlig holde til i overkommendens lokaler i Oslo Handelsgymnas nye bygg. -

Hvilke storpolitiske begivenheter skal finne sted på "førerens" store minnedag 1. februar, er et spørsmål som opptar quislingene sterkt om dagen. Det interesserer forsvidt også oss, selv om våre grunner er andre. Skjer det noe som vil skjerpe kampsituasjonen eller blir 1. februar uten innflytelse på stillingen? Det er kjent at Quisling er i Berlin sammen med Rendal. Det er også kjent at quislingmyndighetene skal rykke inn i Stortingsbygningen, nemlig innenriksdepartementet under Vasbottens ledelse. I og med dette skjer vil formodentlig det norske flagg bli heist på bygningen og det vil da bli slått opp som symbolet på at Hitler har innfridd sine løfter og at "vi" er blitt herre i eget hus. Hva det skal skje ut over dette er i det blå, men det er kanskje ikke så ille gjetting at slagordet "Norsk Front" som quislingpressen har lansert har en viss forbindelse med det som skal skje eller det som quislingene håper skal skje på årsdagen for den berømmelige statsakten på Akershus for tre år siden. Noe større ut over det som er nevnt blir det vel ikke, formodentlig bare en "Kleinakt". Quisling får en spiker å koke suppe på. Eller for å uttrykke det i herrespråk: Viel Geschrei und wenig Wille.

Seivangivelsen. Pårirende til "midlertidig" fraværende personer bør fylle ut selvangivelse for disse og sende den inn innen utgangen av den fastsatte frist.

NYHETENE SÖNDAG.

Östfronten. I Öst-Preussen har kokosvski nådd Frisches Haff ved Landsbyen Tolkmit, NW for Elbing. Tyskerne i Öst-Preussen er dermed avskåret. Søndag meldes at det kjempes fra hus til hus i utkanten av Königsberg. Andre styrker, under Tsjernjakovski, trenger fram langs kysten av Östersjøen mot Danzig. Tyske forsøk på å bryte ut av ringen mot V er knust ved Allenstein. Russerne er brutt gjennom de tyske forsvarsværker ved de Masuriske Søer og har erobret Rastenburg, veiknutepunktet Drengfurth og Lützen. Den gamle festning Marienburg er erobret. Det var her tyskernes "Drang nach Osten" første gang kom fram. Tyskernes drøm om herredømmet i Ö er nå knust. Öbernik og Öhrenfurt ved Warthe, som renner gjennom Posen, er inntatt. Pravda skriver. Ingen undervurderer fiendens styrker, og de hårdste slag er enda foran oss, men seieren er fullstendig i området foran Öder, og den dag er

ikke langt unna da stormen når Berlin. Russiske styrker i Vest-Polen har nesten nådd den tyske grense. Lördag tok de Kolmar, 15 km fra Schneidennmühl, (nutt V for Bromberg). Et tysk kommunike melder om gettekamper i Schneidennmühl. Under framstøtet mot Brandenburg har Sjukovs styrker resten omkring Thorn og Posen, som angripes fra S, N og Ö. Kulmsce og Wrislaw er erobret. Russerne har tatt en flyfabrikk med 92 tyske fly. Mengder av anisisjon er følt i russernes hender foruten en detaljert plan over festningsverkene i Posen. I Schlesia har Konjovs styrker tatt Gleiwitz, Oels og Hindenburg. Hindenburg har over 150.000 innbyggere og store stål- og maskinfabrikk. Russerne har ryddet kulibekkenet ved Dombrowa tross kraftig tysk motstand. Tyskerne er drevet ut av Sosnowice og Bendzin, og en dagsordre fra Stalin meldte søndag at Katowice i polsk Schlesia og den tyske by Beuthen, like i nærheten, er erobret. En flyplass med 150 tyske fly er på russernes hender. ~~...~~ sydfronten har russerne tatt Ossiecien, hvor en av Hitlers verste konsentrasjonsleire finnes. - Framgangen i Tsjekkoslovakia fortsetter. - Ungarn er tyske motangrep SV for Budapest slått tilbake. I Budapest er flere bygningskomplekser inntatt. - Over 381.000 tyske offiserer og menige er drept eller tatt til fange på offensivens første 13 dager. - En stabsoffiser hos Tsjernjakovski meddeler at å de byer russerne har tatt er tusenvis av bygninger uskadd. Tyskerne har bare hatt tid til å ødelegge fabrikker og jernbanestasjoner. De har heller ikke hatt tid til å evakuere befolkningen.

Vestfronten. Britiske og amerikanske styrker rydder nå de siste tyske baktropper V for Roer. 9. arme har okkupert Bachelen praktisk talt uten kamp. Allierte styrker står nå langs Maas og Roer på en strekning av 100 km fra Nijmegen. De allierte har tatt Hilfarth, like ved det sted hvor den britiske og amerikanske front støter sammen, og rykket inn i St. Odilienberg. På Ardennarfronten er 11 byer okkupert. Under den tyske retrett i Ardennarkilen ødebla allierte fly over 7.000 tyske kjøretøyer og jernbanevogner. 46.000 tyskere ble tatt til fange i slaget om kilen. I Luxembourg er patruljer nådd fram til tyskegrensen på fem steder. I Nordre Alsace er det tyske brohode over Moder i Hagenaalområdet utslettet. I Südre Alsace har 1. franske arme nådd et punkt 5 km N for Colmar. Amerikanske tropper kjemper nå sammen med de franske og har hatt framgang N og S for byen. Italia. Patruljer fra 5. og 8. arme har vært i kontakt med fienden. Jagerfly har angrepet jernbanen gjennom Brennerpasset og jernbanemål i Pedalon. Hellas. ELAS fanger og gisler er kommet til Athen. General Scobie uttaler i en dagsordre til soldatene: Den belønning som ligger i det greske folks varme vennskap er større enn det jeg kan uttrykke i ord. Til tross for at det var meget som kunne friste dere, har dere gjort alt for å spare sivilbefolkningen selv om dere selv kunne tape på det. Forhandlingene mellom representanter for ELAS vil finne sted i denne uke.

Östen. Styrker fra 16. indiske arme er landsatt i Burma på et nytt sted på Andankysten og har tatt Shapou, litt S for Romay. Landssettingen foregikk fra den amerikanske flåte som assisterte marinesoldatene med bombardement. På Luzon er flyplassen Clark Field inntatt, og amerikanerne har fortsatt framgang mot Manila. Da amerikanerne begynte kampene på Leyte trakk japanerne styrker fra Luzon. Japanerne har mistet 120.000 soldater under forsøk på å berge Leyte. Amerikanske undervannsbåter har senket 21 japanske skip, blant dem en lett krysser. Lördag angrep amerikanske flygende festninger mål på Honsju og Tokio. Også mål i Indokina er angrepet.

Flyangrep. Britiske fly angrep søndag skiffetomter SÖ for Köln. Natt til søndag ble Berlin angrepet. Amerikanske bombefly har vært over Tyskland søndag.

Norge. Norske og tyske SS-tropper har drevet russia i Lesje og fjellene omkring, og folk må vise sine legitimasjonspapirer. Folk frykter for tyske planer om ødeleggelse. - Innsjøenes sattu tirsdag i brand 3 skip i Eidsfjord, N for Bergen. - Siden nyttår har NS fortsatt forfølgelsen av prestene. 3 er forvist til Helgøya: Einar Iversen (Grönlands menighet Oslo), Paulus Holm (Brevik) og domprost Kobro (Kristiansand). Bankve i Støren og Hojberg i Drammen er arrestert. 25 gefstille sitter nå på Grini og 15 i andre fengsler.

Frankrike. Morat, redaktøren for Action Francaise, som er anklaget for spionasje er dømt til fangsel i cascello for livstid.